TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. vasario 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas ir vykdymas – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Specialioji jurisdikcija – 8 straipsnio 1 punktas – Atsakovų daugetas – „Taip glaudžiai susiję“ reikalavimai, kad tikslinga juos nagrinėti ir dėl jų spręsti kartu – SESV 102 straipsnis – „Įmonės“ sąvoka – Patronuojančioji ir patronuojamoji bendrovės – Patronuojamosios bendrovės padarytas pažeidimas – Patronuojančiosios bendrovės lemiamos įtakos prezumpcija – Solidarioji atsakomybė – Nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimas – Ieškiniai dėl žalos atlyginimo“

Byloje C-393/23

dėl *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) 2023 m. birželio 23 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. birželio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Athenian Brewery SA,

Heineken NV

prieš

Macedonian Thrace Brewery SA

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro penktosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas I. Jarukaitis, teisėjai D. Gratsias (pranešėjas) ir E. Regan,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė A. Lamote, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2024 m. birželio 6 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: nyderlandų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Athenian Brewery SA* ir *Heineken NV*, atstovaujamų *advocaten* R. Dufour ir E. Pijnacker Hordijk,

– *Macedonian Thrace Brewery SA*, atstovaujamos advokato A. J. M. J. de Moncuit de Boiscuillé, *advocaten* J. W. Fanoy, P. A. Fruytier, T. S. Hoyer ir M. H. J. van Maanen,

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Noë ir W. Wils,

susipažinęs su 2024 m. rugsėjo 26 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 8 straipsnio 1 punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Athenian Brewery SA* (toliau – AB) ir *Heineken NV* ginčą su *Macedonian Thrace Brewery SA* (toliau – MTB) dėl ieškinio, kuriuo siekiama nustatyti AB ir *Heineken* solidariąją atsakomybę už MTB patirtos žalos dėl AB padaryto SESV 102 straipsnio ir 2011 m. balandžio 20 d. *Nomos 3959/2011 Prostasia tou eleutherou antagonismou* (Įstatymas 3959 dėl konkurencijos apsaugos) (*FEK A' 93*) 2 straipsnio pažeidimo atlyginimą.

Teisinis pagrindas

Reglamentas (EB) Nr. 1/2003

3 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 5 straipsnio „Valstybių narių konkurencijos institucijų įgaliojimai“ pirmame sakinyje numatyta:

„Valstybių narių konkurencijos institucijos turi teisę atskirose bylose taikyti [SESV 101] ir [102] straipsnius. <…>“

4 Šio reglamento 16 straipsnio „Vienodas Bendrijos konkurencijos teisės taikymas“ 1 dalyje nurodyta:

„Nacionalinių teismų priimami sprendimai dėl susitarimų, sprendimų ar veiklos pagal [SESV 101] ar [102] straipsnį, jau esančių [Europos] Komisijos sprendimo objektu, negali prieštarauti Komisijos priimtam sprendimui. Be to, nacionaliniai teismai turi vengti priimti sprendimus, kurie prieštarautų sprendimui, Komisijos ketinamam priimti jos pradėtoje byloje. Todėl nacionalinis teismas gali įvertinti, ar reikia sustabdyti bylą. Šis įpareigojimas nepažeidžia teisių ir pareigų, numatytų [SESV 267] straipsnyje.“

5 Pagal aptariamo reglamento 23 straipsnio 2 dalies a punktą Komisija savo sprendimu gali skirti baudas įmonėms ar įmonių asociacijoms, jei jos tyčia ar dėl neatsargumo pažeidžia SESV 101 ar 102 straipsnio nuostatas.

Reglamentas Nr. 1215/2012

6 Reglamento Nr. 1215/2012 15, 16 ir 21 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(15) Jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. Juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos.

(16) Jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą. Glaudaus ryšio reikalavimas turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir padėti išvengti galimybės pareikšti atsakovui ieškinį valstybės narės, kurios jis negalėjo pagrįstai numatyti, teisme. <…>

<…>

(21) Siekiant darnaus teisingumo vykdymo, reikia sumažinti vienu metu vykstančių procesų galimybę ir užtikrinti, kad skirtingose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. Turėtų būti nustatytas aiškus ir efektyvus *lis pendens* atvejų ir susijusių ieškinių išnagrinėjimo mechanizmas, kuris taip pat padėtų išvengti dėl nacionalinių skirtumų atsirandančių problemų, kai reikia nustatyti momentą, kada byla yra laikytina esančia teismo žinioje. Šiame reglamente minėtas momentas turėtų būti apibrėžtas autonomiškai.“

7 Šio reglamento II skyriaus 1 skirsnyje „Bendrosios nuostatos“ esančio 4 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“

8 Tame pačiame aptariamo reglamento skirsnyje esančio 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, kitos valstybės narės teismuose ieškiniai gali būti pareiškiami tik taikant šio skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles.“

9 To paties reglamento 8 straipsnio 1 punktas, kuris yra išdėstytas jo II skyriaus 2 skirsnyje „Specialioji jurisdikcija“, nustatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys taip pat gali būti pareikštas:

1) kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų, teismuose pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo;

<…>“

Direktyva 2014/104/ES

10 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (OL L 349, 2014, p. 1), 9 straipsnyje „Nacionalinių sprendimų poveikis“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės konkurencijos institucijos arba apeliacinės instancijos teismo galutiniu sprendimu nustatytas konkurencijos teisės pažeidimas būtų laikomas neginčijamai nustatytu pagal SESV 101 ar 102 straipsnį arba pagal nacionalinę konkurencijos teisę jų nacionaliniams teismams pateiktų ieškinių dėl žalos atlyginimo tikslais.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kitoje valstybėje narėje priimtas 1 dalyje nurodytas galutinis sprendimas galėtų pagal jų atitinkamą nacionalinę teisę būti pateiktas jų nacionaliniams teismams bent kaip *prima facie* įrodymas, kad buvo padarytas konkurencijos teisės pažeidimas, ir atitinkamais atvejais galėtų būti vertinamas kartu su bet kuriais kitais šalių pateiktais įrodymais.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teisėms ir pareigoms, numatytoms SESV 267 straipsnyje.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 AB ir MTB yra Graikijoje įsteigtos alaus daryklos, veikiančios Graikijos alaus rinkoje. AB priklauso *Heineken* grupei, kurios patronuojančioji bendrovė *Heineken* įsteigta Amsterdame (Nyderlandai). *Heineken* apibrėžia grupės strategiją ir tikslus. Tačiau ji pati pagrindinės veiklos Graikijoje nevykdo. Nuo 1998 m. rugsėjo mėn. iki 2014 m. rugsėjo 14 d. *Heineken* netiesiogiai priklausė maždaug 98,8 % AB kapitalo dalių.

12 2014 m. rugsėjo 19 d. sprendimu *Epitropi Antagonismou* (Konkurencijos institucija, Graikija) konstatavo, kad pirmesniame punkte nurodytu laikotarpiu AB piktnaudžiavo savo dominuojančia padėtimi Graikijos alaus rinkoje ir kad toks elgesys turi būti laikomas vienu tęstiniu SESV 102 straipsnio ir Įstatymo 3959 dėl konkurencijos apsaugos 2 straipsnio pažeidimu. Nors MTB buvo prašiusi Konkurencijos institucijos įtraukti *Heineken* į tyrimą, ta institucija, be kita ko, tame sprendime nusprendė, kad nėra nieko, kas įrodytų tiesioginį *Heineken* dalyvavimą darant konstatuotus pažeidimus, ir kad ypatingos aplinkybės neleido daryti prielaidos, kad *Heineken* darė lemiamą įtaką AB. Tame sprendime aptariama institucija nepriėmė sprendimo dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažįstamos nuginčijamos prezumpcijos, kad konkrečiu atveju, kai patronuojančiajai bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso visas arba beveik visas

jos patronuojamosios bendrovės, padariusios konkurencijos teisės pažeidimą, kapitalas, ta patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų daro lemiamą įtaką patronuojamosios bendrovės veiksmams ir gali būti pripažinta atsakinga už pažeidimą, kaip ir ta patronuojamoji bendrovė (toliau – patronuojančiosios bendrovės lemiamos įtakos ir atsakomybės prezumpcija).

13 MTB pareiškė ieškinį *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apygardos teismas, Nyderlandai), kuriuo pareikalavo pripažinti, kad AB ir *Heineken* yra solidariai atsakingos už pirmesniame punkte minėtą pažeidimą, ir iš jų priteisti atlyginti MTB visą dėl šio pažeidimo patirtą žalą. Savo ruožtu, AB ir *Heineken* pateikė prašymą *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apygardos teismas) pripažinti, kad jis neturi jurisdikcijos nagrinėti prieš AB pareikšto ieškinio. *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apygardos teismas) nusprendė, kad turi jurisdikciją nagrinėti prieš *Heineken* nukreiptus ieškinius pagal Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalį, nes tos bendrovės buveinė yra Amsterdame. Atvirkščiai, jis patenkino AB ir *Heineken* pateiktą prašymą dėl jurisdikcijos nebuvimo ir atsisakė jurisdikcijos AB atžvilgiu motyvuodamas tuo, kad atskirai prieš *Heineken* ir prieš AB pareikšti ieškiniai nėra „taip glaudžiai susiję“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punktą, kad būtų tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti galimo skirtinguose teismo procesuose priimtų sprendimų nesuderinamumo.

14 Gavęs apeliacinį skundą, *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamo apeliacinis teismas, Nyderlandai) panaikino *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apygardos teismas) sprendimą, atmetė AB ir *Heineken* priešpriešinį ieškinį ir grąžino bylą tam teismui nagrinėti iš naujo ir priimti sprendimą dėl esmės. Apeliacinis teismas iš esmės nusprendė, kad šios bendrovės yra toje pačioje faktinėje padėtyje ir kad negalima pakankamai tvirtai atmesti prielaidos, jog jos sudaro vieną ir tą pačią įmonę.

15 AB ir *Heineken* pareiškė kasacinį skundą *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas), o šis pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

16 Tas teismas pažymi, kad jam pateikta nagrinėti byla skiriasi nuo bylos, apie kurią kalbėta 2015 m. gegužės 21 d. Sprendime *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335), kuriame Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad ieškiniai prieš įmones, geografiniu ir laiko atžvilgiu skirtingai dalyvavusias darant vieną tęstinį Komisijos sprendime konstatuotą Sąjungos teisėje numatyto kartelių draudimo pažeidimą, yra „taip glaudžiai susiję“, kad buvo tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu. Tačiau šioje byloje konkurencijos taisyklių pažeidimas buvo konstatuotas ne Komisijos, o nacionalinės konkurencijos institucijos, t. y. Konkurencijos institucijos, sprendimu. Beje, neginčijama, kad *Heineken* pati nevykdė veiklos Graikijos alaus rinkoje, o MTB jai pareikštas ieškinys grindžiamas tik lemiama įtaka, kurią ši darė AB veiksmams. Tokiu atveju, kai, kaip ir šioje byloje, atsakovas motyvuotai neigia daręs tokią įtaką, kyla klausimas, ar, remiantis 2015 m. sausio 28 d. Sprendime *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37) ir 2016 m. birželio 16 d. Sprendime *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449) Teisingumo Teismo nustatytu kriterijumi, galima remtis patronuojančiosios bendrovės lemiamos įtakos ir atsakomybės prezumpcija, nes tokiu atveju bylą nagrinėjantis teismas turėtų pripažinti turįs jurisdikciją priimti sprendimą byloje, nebent suinteresuotajai patronuojančiajai bendrovei pavyktų išsamiai nevertinant įrodymų paneigti šią prezumpciją.

17 Tokiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tokiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, patronuojančiosios bendrovės buveinės vietos teismas, tikrindamas savo jurisdikciją pagal [Reglamento Nr. 1215/2012] 8 straipsnio 1 punktą dėl kitoje valstybėje narėje įsteigtos patronuojamosios bendrovės ir taikydamas šioje nuostatoje įtvirtintą glaudaus ryšio reikalavimą, turi remtis materialinėje konkurencijos teisėje pripažįstama lemiamo patronuojančiosios bendrovės poveikio patronuojamosios bendrovės ekonominei veiklai, dėl kurios kilo ginčas, prezumpcija?

2) Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, kaip tuomet šiomis aplinkybėmis turi būti patikslintas kriterijus, kuris buvo suformuluotas [2015 m. sausio 28 d. Sprendime *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37)] ir [2016 m. birželio 16 d. Sprendime *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449)]? Ar tokiu atveju, kai ginčijama, kad patronuojančioji bendrovė daro lemiamą poveikį patronuojamosios bendrovės ekonominei veiklai, jurisdikcijai pagal [Reglamento Nr. 1215/2012] 8 straipsnio 1 punktą šios patronuojamosios bendrovės atžvilgiu nustatyti pakanka aplinkybės, kad toks lemiamas poveikis nėra *a priori* laikomas nelegaliu?“

Dėl prejudicinių klausimų

18 Pateiktais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad tais atvejais, kai ieškiniais siekiama, kad iš patronuojančiosios bendrovės ir jos patronuojamosios bendrovės būtų priteista solidariai atlyginti žalą, patirtą dėl tos patronuojamosios bendrovės padaryto konkurencijos teisės pažeidimo, tuo punktu nedraudžiama patronuojančiosios bendrovės buveinės vietos teismui, į kurį kreiptasi, siekiančiam nustatyti savo tarptautinę jurisdikciją, išimtinai remtis prezumpcija, kad jeigu patronuojančiajai bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso visas arba beveik visas konkurencijos taisykles pažeidusios patronuojamosios bendrovės kapitalas, tai reiškia, kad ji daro lemiamą įtaką tai patronuojamajai bendrovei.

19 Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys taip pat gali būti pareikštas, kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų, vieno iš atsakovų nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos teismuose, jeigu reikalavimai yra „taip glaudžiai susiję“, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti teismo sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirai vykstančių procesų.

20 Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punkte numatytos jurisdikcijos taisyklės tikslas rodo, kad ji, remiantis to reglamento 16 ir 21 konstatuojamosiomis dalimis, numatyta siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą, maksimaliai sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir išvengti galimo skirtinguose teismo procesuose priimtų sprendimų nesuderinamumo (2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Beverage City Polska*, C-832/21, EU:C:2023:635, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

21 Ši specialios jurisdikcijos taisyklė tiek, kiek ja nukrypstama nuo Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnyje įtvirtinto principo, kad jurisdikcija priklauso atsakovo nuolatinės gyvenamosios vietos (buveinės) teismui, turi būti aiškinama siaurai ir negalima jos aiškinti plačiau, nei minėtame reglamente aiškiai numatyti atvejai (2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Beverage City Polska*, C-832/21, EU:C:2023:635, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

22 Tuo remiantis darytina išvada, kad, taikant Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punktą, reikia patikrinti, ar tarp skirtingų reikalavimų, kuriuos pateikė tas pats ieškovas skirtingiems atsakovams, yra toks ryšys, kad yra tikslinga juos spręsti kartu, siekiant išvengti teismo sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirai vykstančių procesų. Taigi tam, kad sprendimai galėtų būti laikomi nesuderinamais, nepakanka, kad ginčai būtų išspręsti skirtingai; dar reikia, kad šis skirtumas būtų esant tokiai pačiai faktinei ir teisinei situacijai (2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

23 Teisingumo Teismas vis dėlto nusprendė, kad Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punkte įtvirtinta taisyklė negali būti aiškinama taip, kad pagal ją ieškovui gali būti leidžiama pareikšti ieškinį keliems atsakovams vien siekiant, kad byla kuriam nors iš jų nebūtų iškelta jo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos valstybės teisme, ir taip apeiti šioje nuostatoje įtvirtintą jurisdikcijos taisyklę, dirbtinai sukuriant ar paliekant galioti minėtos nuostatos taikymo sąlygas (2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Beverage City Polska*, C-832/21, EU:C:2023:635, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

24 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, jog prielaidą, kad ieškovas pareiškė ieškinį keliems atsakovams vien siekdamas, kad byla kuriam nors iš jų nebūtų iškelta jo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos valstybės teisme, reikia atmesti, jeigu kiekvienam iš šių atsakovų pateikti reikalavimai jų pateikimo momentu yra glaudžiai susiję, t. y. jeigu yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti kartu, siekiant išvengti teismo sprendimų nesuderinamumo rizikos, atsirandančios dėl atskirai vykstančių procesų (pagal analogiją žr. 2007 m. spalio 11 d. Sprendimo *Freeport*, C-98/06, EU:C:2007:595, 54 punktą; 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, 28 punktą, taip pat 2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Beverage City Polska*, C-832/21, EU:C:2023:635, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Tuo remdamasis jis padarė išvadą, kad jeigu pareikšti ieškiniai, kurie jų pateikimo momentu yra susiję, kaip tai suprantama pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 6 straipsnio 1 punktą, kuris atitinka Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punktą, bylą nagrinėjantis teismas galimą piktnaudžiavimą šioje nuostatoje nustatyta jurisdikcijos taisykle gali konstatuoti tik turėdamas patikimų įrodymų, kurie jam leistų padaryti išvadą, kad ieškovas dirbtinai sukūrė arba išlaikė šios nuostatos taikymo sąlygas (pagal analogiją žr. 2015 m. gegužės 21 d. *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, 29 punktą).

25 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas reikšmingas jo nagrinėjamos bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar susiklostė tokia pati teisinė ir faktinė padėtis, kiek tai susiję su skirtingiems atsakovams pareikštais ieškiniais, ir įsitikinti, kad ieškiniais, pareikštais vieninteliam iš bendraatsakių, kurio buveinė pagrindžia teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikciją, nesiekiama dirbtinai tenkinti Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punkte nustatytų sąlygų (šiuo klausimu žr. 2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Beverage City Polska*,

C-832/21, EU:C:2023:635, 42 ir 45 punktus). Vis dėlto Teisingumo Teismas gali prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris yra naudingas jam atliekant tokį vertinimą.

26 Taigi reikia priminti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog tokios pat faktinės ir teisinės padėties buvimo sąlyga turi būti vertinama kaip tenkinama, jeigu kelios įmonės, dalyvavusios darant vieną tęstinį Komisijos sprendime konstatuotą Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą, kaip ieškovės yra įvardytos ieškiniuose, grindžiamuose jų dalyvavimu darant tą pažeidimą, nepaisant to, kad atsakovės pagrindinėje byloje skirtingose vietose ir skirtingu laiku dalyvavo įgyvendinant nagrinėjamo kartelio tikslus (šiuo klausimu žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, 21 punktą).

27 Kaip išvados 40 punkte iš esmės pažymėjo generalinė advokatė, tą patį konstatuoti reikia ir tuo atveju, kai ieškiniai grindžiami bendrovės dalyvavimu darant Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą ir yra pareikšti tai bendrovei bei jos patronuojamajai bendrovei, o juose teigiama, kad jos kartu yra viena ir ta pati įmonė.

28 Suformuotoje jurisprudencijoje nustatyta, kad Sąjungos konkurencijos teisė taikoma įmonių veiklai, taigi Sąjungos konkurencijos teisės taisykles pažeidusi įmonė privalo atsakyti už dėl pažeidimo padarytą žalą, nes atsakomybė už žalą, padarytą dėl tų taisyklių pažeidimo, yra asmeninė (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Skanska Industrial Solutions ir kt.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 30 ir 31 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

29 Taigi, jeigu nustatyta, kad bendrovė ir jos patronuojamoji bendrovė sudaro tą patį ekonominį vienetą, taigi vieną įmonę, kaip ji suprantama pagal Sąjungos konkurencijos taisykles, būtent pats pažeidimą padariusio ekonominio vieneto egzistavimas lemia vienos ar kitos įmonę sudarančios bendrovės atsakomybę už tos įmonės antikonkurencinius veiksmus. Sąvoka „įmonė“ ir kartu su ja sąvoka „ekonominis vienetas“ teisiniu požiūriu lemia solidarią subjektų, kurie pažeidimo darymo momentu sudaro ekonominį vienetą, atsakomybę (šiuo klausimu žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 43 ir 44 punktus).

30 Taigi aplinkybė, kad, kaip šioje byloje, patronuojančiosios bendrovės ir jos patronuojamosios bendrovės solidarioji atsakomybė už Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimą nebuvo konstatuota galutiniame Komisijos sprendime, nesukelia kliūčių tokiems ieškiniams taikyti Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 dalies.

31 Atvirkščiai, kaip išvados 56 punkte nurodė generalinė advokatė, būtent tik tokiu atveju kyla pavojus, kad dėl tų pačių faktinių ir teisinių aplinkybių gali būti priimti du nesuderinami sprendimai. Tačiau, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1215/2012 21 konstatuojamojoje dalyje, to reglamento 8 straipsnio 1 punkte išdėstyta nuostata siekiama būtent išvengti tokio pavojaus.

32 Galutiniai Komisijos sprendimai dėl Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimo yra privalomi visiems valstybės narės teismams, priimantiems sprendimą dėl to paties pažeidimo, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 1 dalyje. Atvirkščiai, nors, remiantis Direktyvos 2014/104 9 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės privalo užtikrinti, kad jų nacionaliniams teismams būtų privalomi tik jų pačių nacionalinių konkurencijos institucijų galutiniai sprendimai dėl tokio pažeidimo, dėl kitos valstybės narės konkurencijos institucijos priimtų analogiškų sprendimų to paties 9 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms nustatyta tik pareiga užtikrinti, kad tokie sprendimai galėtų būti pateikti jų nacionaliniuose teismuose, kaip pažeidimo *prima facie* įrodymas.

33 Toks Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punkto aiškinimas taip, kad ši nuostata taip pat turi būti taikoma tais atvejais, kai ieškiniai pareiškiami ir patronuojančiajai, ir patronuojamajai bendrovei, su kuria pirmoji kartu sudaro vieną ekonominį vienetą, ir kai tie ieškiniai grindžiami patronuojamosios bendrovės dalyvavimu darant Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimą, atitinka konkurencijos taisyklių nuspėjamumo tikslą ir teisinio saugumo principą, apie kuriuos kalbama to reglamento 15 ir 16 konstatuojamosiose dalyse.

34 Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, teisinio saugumo principas reikalauja, be kita ko, kad specialiosios jurisdikcijos taisyklės būtų aiškinamos taip, kad pakankamai informuotas atsakovas galėtų pagrįstai numatyti, kokiame kitame nei gyvenamosios vietos ar buveinės valstybės teisme jam gali būti iškelta byla (2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Reisch Montage*, C-103/05, EU:C:2006:471, 25 punktas).

35 Taip yra tuo atveju, kai patronuojančioji ir patronuojamoji bendrovės turi buveines skirtingose valstybėse narėse. Atsižvelgiant į šio sprendimo 28 ir 29 punktuose išdėstytus argumentus, kiekviena iš tų bendrovių gali pagrįstai numatyti, kad jeigu viena iš jų padaro Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimą, kita gali būti patraukta atsakomybėn pirmosios buveinės valstybės narės teismuose pagal tuo pažeidimu grindžiamus ieškinius.

36 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui konkrečiai kyla klausimas, kokią reikšmę galimam Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punkto taikymui turi aplinkybė, viena vertus, kad ieškovė, grįsdama ieškinius bendrovei, dalyvavusiai darant Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimą, taip pat bendrovei, kuriai priklauso visas ar beveik visas pirmosios bendrovės kapitalas, remiasi lemiamos įtakos prezumpcija ir patronuojančiosios bendrovės atsakomybe ir, kita vertus, kad antroji bendrovė neigia dariusi lemiamą įtaką patronuojamajai bendrovei ir sudariusi su ja ekonominį vienetą.

37 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, konkrečiai tuo atveju, kai patronuojančiajai bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso visas arba beveik visas konkurencijos teisės taisykles pažeidusios patronuojamosios bendrovės kapitalas, egzistuoja paneigiama prezumpcija, t. y. patronuojančiosios bendrovės lemiamos įtakos ir atsakomybės prezumpcija, kad ta patronuojančioji bendrovė faktiškai daro lemiamą įtaką patronuojamosios bendrovės veiksmams (2017 m. spalio 26 d. Sprendimo *Global Steel Wire ir kt. / Komisija*, C-457/16 P ir C-459/16 P–C-461/16 P, EU:C:2017:819, 84 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

38 Ši prezumpcija buvo išplėtota tam tikroms suinteresuotoms įmonėms užginčijus Komisijos sprendimus, kuriuose buvo konstatuotas jų dalyvavimas darant Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimus ir kuriais joms buvo skirtos baudos pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Komisijai pakanka įrodyti, jog visas arba beveik visas patronuojamosios bendrovės kapitalas priklauso patronuojančiajai bendrovei, kad būtų galima preziumuoti, jog patronuojančioji bendrovė faktiškai daro lemiamą įtaką patronuojamosios bendrovės komercinei politikai. Tada Komisija gali patronuojančiąją bendrovę pripažinti solidariai atsakinga už jos patronuojamajai bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojančioji bendrovė, kuri turi paneigti šią prezumpciją, pateiktų pakankamų įrodymų, kuriais remdamasi galėtų įrodyti, kad jos patronuojamoji bendrovė rinkoje veikia savarankiškai (2017 m. spalio 26 d. Sprendimo *Global Steel Wire ir kt. / Komisija*, C-457/16 P ir C-459/16 P–C-461/16 P, EU:C:2017:819, 84 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39 Nors patronuojančiosios bendrovės lemiamos įtakos ir atsakomybės prezumpcija buvo išplėtota nagrinėjant ieškinius dėl pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį priimtų sprendimų, ta prezumpcija taip pat gali būti taikoma nagrinėjant fizinio ar juridinio asmens, teigiančio, jog patyrė žalą dėl bendrovės dalyvavimo darant Sąjungos konkurencijos teisės taisyklių pažeidimą, ieškinį, pareikštą kitai bendrovei, kuriai priklauso visas arba beveik visas pirmosios bendrovės kapitalas.

40 Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „įmonė“, kaip ji suprantama Sąjungos konkurencijos teisės taisykles, būdama savarankiška tos teisės sąvoka, negali turėti skirtingos reikšmės tuo atveju, kai Komisija skiria baudas pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį, ir tuo atveju, kai pareiškiami ieškiniai dėl žalos, padarytos pažeidus Sąjungos konkurencijos taisykles, atlyginimo (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 38 punktas).

41 Antra, reikia pažymėti, kad, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, tarptautinės jurisdikcijos tikrinimo stadijoje teismas, į kurį kreiptasi, nevertina nei ieškinio priimtinumo, nei jo pagrįstumo, o tik nustato sąsajas su teismo vietos valstybe, pagrindžiančias jo jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 dalį.

42 Tokiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad Reglamente Nr. 1215/2012 tiesiogiai nenurodyta, kokios apimties kontrolę privalo atlikti savo tarptautinę jurisdikciją tikrinantys nacionaliniai teismai, dėl su vidaus proceso teise, kurios tuo reglamentu nesiekiama suvienodinti, susijusio aspekto Teisingumo Teismas vis dėlto nusprendė, kad, taikant reikiamas vidaus proceso teisės taisykles, neturi būti pažeistas to reglamento veiksmingumas. Tačiau, nors teisinio saugumo tikslas reikalauja, kad nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi, galėtų lengvai priimti sprendimą dėl savo paties jurisdikcijos, neprivalėdamas priimti sprendimo dėl bylos esmės, pareiga jau šioje proceso stadijoje išsamiai įvertinti įrodymus, susijusius su reikšmingomis faktinėmis aplinkybėmis, susijusiomis tiek su jurisdikcija, tiek su bylos esme, gali padaryti įtaką bylos nagrinėjimo iš esmės pagrįstumui (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 28 d. Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 61–63 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

43 Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tiek gero administravimo principo tikslas, tiek tinkamas atsižvelgimas į teismo nepriklausomumą jam vykdant savo funkcijas reikalauja, jog teismas, į kurį kreiptasi, galėtų išnagrinėti savo tarptautinę jurisdikciją atsižvelgdamas į visą turimą informaciją, įskaitant, jei reikia, atsakovo pateiktą informaciją (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 28 d. Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 64 punktą ir 2016 m. birželio 16 d. Sprendimo *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, 45 punktą).

44 Šiuo atveju, kiek tai susiję su ryšio egzistavimu, reikšminga yra informacija, kuria siekiama įrodyti, kad ieškinio dalykas yra ta pati faktinė ir, jei taikoma, teisinė padėtis. Dėl to šis teismas, siekdamas nustatyti ryšį, gali laikyti įrodytais ieškovo ieškiniuose suformuluotus reikšmingus teiginius dėl deliktinės ar kvazideliktinės atsakomybės sąlygų (pagal analogiją žr. 2016 m. birželio 16 d. Sprendimo *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, 44 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

45 Taigi tokiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, teismas, į kurį kreiptasi, gali tik patikrinti, ar *a priori* neatmestina, jog patronuojančioji bendrovė darė lemiamą įtaką patronuojamajai bendrovei, kad galėtų pripažinti turintis jurisdikciją, jeigu tai leidžiama pagal nacionalinę teisę.

46 Taip yra tuo atveju, jeigu ieškovė remiasi patronuojančiosios bendrovės lemiamos įtakos ir atsakomybės prezumpcija. Vis dėlto patikrinimas, ar prieš patronuojančiąją bendrovę, kurios buveinės vieta pagrindžia teismo, į kurį kreiptasi, jurisdikciją, nukreiptas ieškinys nėra pateiktas dirbtinai, suponuoja, kad atsakovės turi galimybę remtis patikimais įrodymais, kuriais remiantis galima numanyti, kad patronuojančioji bendrovė tiesiogiai ar netiesiogiai nevaldė viso arba beveik viso patronuojamosios bendrovės kapitalo arba kad ši prezumpcija vis tik turėtų būti paneigta.

47 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1215/2012 8 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad tais atvejais, kai ieškiniais siekiama, kad iš patronuojančiosios bendrovės ir jos patronuojamosios bendrovės būtų priteista solidariai atlyginti žalą, patirtą dėl patronuojamosios bendrovės padaryto konkurencijos teisės pažeidimo, tuo punktu nedraudžiama patronuojančiosios bendrovės buveinės vietos teismui, į kurį kreiptasi, siekiančiam nustatyti savo tarptautinę jurisdikciją, remtis prezumpcija, kad jeigu patronuojančiajai bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso visas arba beveik visas konkurencijos taisykles pažeidusios patronuojamosios bendrovės kapitalas, tai reiškia, kad ji daro lemiamą įtaką tai patronuojamajai bendrovei, jeigu atsakovai turi galimybę remtis patikimais įrodymais, kuriais remiantis galima numanyti, kad ta patronuojančioji bendrovė tiesiogiai ar netiesiogiai nevaldė viso arba beveik viso aptariamos patronuojamosios bendrovės kapitalo arba kad ši prezumpcija vis tik turėtų būti paneigta.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 8 straipsnio 1 punktas

turi būti aiškinamas taip:

tais atvejais, kai ieškiniais siekiama, jog iš patronuojančiosios bendrovės ir jos patronuojamosios bendrovės būtų priteista solidariai atlyginti žalą, patirtą dėl patronuojamosios bendrovės padaryto konkurencijos teisės pažeidimo, tuo punktu nedraudžiama patronuojančiosios bendrovės buveinės vietos teismui, į kurį kreiptasi, siekiančiam nustatyti savo tarptautinę jurisdikciją, remtis prezumpcija, kad jeigu patronuojančiajai bendrovei tiesiogiai ar netiesiogiai priklauso visas arba beveik visas konkurencijos taisykles pažeidusios patronuojamosios bendrovės kapitalas, tai reiškia, kad ji daro lemiamą įtaką tai patronuojamajai bendrovei, jeigu atsakovai turi galimybę remtis patikimais įrodymais, kuriais remiantis galima numanyti, kad ta patronuojančioji bendrovė tiesiogiai ar netiesiogiai nevaldė viso arba beveik viso aptariamos patronuojamosios bendrovės kapitalo arba kad ši prezumpcija vis tik turėtų būti paneigta.

Parašai.